

Lukuvuosimaksujen muuttaminen täyskatteelliseksi kolmansien maiden kansalaisille

Esitetty kysymys:

EU ja ETA-alueen ulkopuolelta tulevien lukukausimaksut: Millä tasolla maksu kattaisi koulutuksen kustannukset ja mikä olisi mekanismi (esimerkiksi vähimmäismaksun korotus) maksujen korottamiseksi?

Vastaus:

Suomessa korkeakoulututkinnon tuotantokustannus on keskimäärin noin 8000 euroa lukuvuotta kohden, joten tutkinnon kokonaiskustannus vaihtelee noin 20 000 ja 60 000 euron välillä, riippuen alasta ja koulutuksen kestosta ja tasosta (kandidaatti / maisteri / AMK/ ylempi AMK). Koska vieraskielisen koulutuksen kustannus on jonkin verran korkeampi kuin suomenkielisen ja kv-opiskelijat tarvitsevat kotimaisia opiskelijoita enemmän tukea opiskeluun ja työllistymiseen (jonka parantuminen keskeinen tavoite), keskimäärin kolmansien maiden opiskelijan kustannuksen voidaan arvioida olevan noin 10 000 euroa lukuvuodessa.

Siirtyminen täyskatteellisuuteen kolmansien maiden opiskelijoiden osalta tarkoittaisi todennäköisesti sitä, että korkeakoulut sisällyttäisivät opiskelijalta perittävään maksuun muita koulutuksen ohjauksen ja palveluiden kustannuksia eli lukuvuosimaksu olisi todennäköisesti tutkinnon tuotantokustannusta suurempi.

Mekanismista, jolla koulutuksen kustannukset voitaisiin kattaa lukuvuosimaksuilla, alla tarkempi kuvaus. On tärkeää havaita, että järjestelmän muutos edellyttää siirtymäkautta. Uusi järjestelmä voisi tulla asteittain voimaan vuonna 2025 korkeakoulujen uuden sopimuskauden alkaessa ja koskea uusia opiskelijoita. Täysimääräisesti vaikutus toteutuisi noin vuoteen 2030 mennessä.

1) Tiivistelmä

Tavoitteina: Kansainvälisten opiskelijoiden määrän nostaminen 15 000 opiskelijaan vuoteen 2030 mennessä ja Suomeen työllistyvien valmistuneiden opiskelijoiden määrän nostaminen 75 prosenttiin. Vuoteen 2035 mennessä vähintään puolet kaikista Suomessa asuvista 25 – 34 -vuotiaista suorittaa korkeakoulututkinnon.

Lukuvuosimaksullisten opiskelijoiden määrän kasvattaminen ja lukuvuosimaksujen muuttaminen täyskatteelliseksi: Lukuvuosimaksullisten opiskelijoiden tutkinnot irrotettaisiin korkeakoulujen rahoitusmallista, mikä vapauttaisi resursseja kotimaisten opiskelijoiden ja EU/Eta –maista tulevien opiskelijoiden kouluttamiseen.

2) Johdanto ja tausta

Tällä hetkellä lukuvuosimaksu kolmansien maiden kansalaisille on lain mukaan vähintään 1500 euroa lukuvuodessa vieraskielisessä tutkintokoulutuksessa. Viime vuosina on kehitetty toiminnallisesti kaksikielisiä sairaanhoitajan tutkintoon johtavia ohjelmia vastauksena työvoimapulaan. Toiminnallisesti kaksikieliset ohjelmat johtavat suomen tai ruotsinkielisen tutkinnon suorittamiseen, jolloin niistä ei peritä

lukuvuosimaksuja kansalaisuudesta riippumatta. Korkeakoulut käyttävät apurahajärjestelmiä maksulliseen tutkintokoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden tukemiseen. Korkeakoulut päättävät lukuvuosimaksujen ja apurahojen suuruudesta itsenäisesti. Lukuvuosimaksu kattaa useimmiten vain osan koulutuksen kustannuksista ja huomattava osa lukuvuosimaksuista palautuu opiskelijoille apurahoina.

Opetus- ja kulttuuriministeriön korkeakoulujen lukuvuosimaksujen käyttöönoton seuranta ja arviointia varten asettama [työryhmä seurasi ja arvioi vuosina 2017–2021 lukuvuosimaksujen käyttöönoton vaikutuksia](#) korkeakoulujen kansainvälistymiseen ja opiskelijavirtoihin sekä keräsi tietoa korkeakoulujen lukuvuosimaksu- ja apurahakäytännöistä. Korkeakoulujen lukuvuosimaksun suuruus vaihteli 4 000 euron ja 18 000 euron välillä. Korkeakouluilla on käytössä monia erilaisia apurahajärjestelmiä. Myös korkeakoulun sisällä on käytössä useita apurahakategorioita ja -tyyppejä. Tyypillisesti apurahat ovat eri suuruisia vapautuksia lukuvuosimaksuista.

Lukuvuosimaksuvelvollisten opiskelijoiden määrä on kasvanut ja oli vuonna 2022 ammattikorkeakouluissa 5 999 ja yliopistoissa 4385 eli yhteensä 10 384. Kansainvälisten opiskelijoiden määrät vaihtelevat paljon eri korkeakouluissa. Opiskelijamäärien kehitys liitteenä 1.

Vuoden 2022 lukuvuosimaksutulot opiskelijaa kohden olivat keskimäärin 4 338 euroa.

Kuva 1: Yliopistojen saamat lukuvuosimaksut (brutto) vuosina 2018 - 2022

Lukukausimaksut	2018	2019	2020	2021	2022
Aalto-yliopisto	932 124	1 415 065	1 540 792	1 816 831	2 200 822
Helsingin yliopisto	525 777	1 061 678	1 872 641	1 922 285	2 261 361
Itä-Suomen yliopisto	1 384 000	2 308 000	2 581 500	2 089 998	2 012 500
Jyväskylän yliopisto			597 000	608 500	991 500
Lapin yliopisto	100 000	210 400	63 600	28 000	64 000
Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUT	760 175	1 563 838	1 756 297	2 183 881	3 413 187
Oulun yliopisto	1 016 800	1 802 750	1 891 126	2 751 125	3 340 726
Svenska handelshögskolan	37 500	6 250	25 000	56 250	15 300
Taideyliopisto	202 500	235 103	281 250	253 786	374 608
Tampereen yliopisto		176 549	256 114	412 065	720 190
Turun yliopisto	629 097	1 006 500	1 161 000	1 187 000	1 922 218
Vaasan yliopisto	56 000	162 000	279 293	435 260	624 033
Åbo Akademi	330 020	382 000	440 500	538 500	794 476
Yhteensä	5 973 993	10 330 133	12 746 113	14 283 481	18 734 921

Kuva 2: Ammattikorkeakoulujen saamat lukuvuosimaksut (brutto) vuosina 2018 - 2022

Lukukausimaksut	2018	2019	2020	2021	2022
Centria-ammattikorkeakoulu	144 860	658 555	928 918	1 427 879	2 861 860
Diakonia-ammattikorkeakoulu	16 000	22 000	4 000	34 000	42 000
Haaga-Helia ammattikorkeakoulu	305 858	480 435	495 020	895 567	1 219 436
Humanistinen ammattikorkeakoulu				29 000	43 663
Hämeen ammattikorkeakoulu	242 187	583 804	1 162 777	1 548 937	2 267 842
Jyväskylän ammattikorkeakoulu	569 434	893 748	1 196 150	1 639 400	2 513 250
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu	302 250	547 500	735 000	843 000	1 085 825
Kajaanin ammattikorkeakoulu	133 500	189 000	252 500	712 035	1 033 346
Karelia-ammattikorkeakoulu	184 541	215 627	321 174	438 811	489 091
LAB-ammattikorkeakoulu			1 896 938	2 200 384	2 944 057
Lahden ammattikorkeakoulu	469 279	641 750			
Lapin ammattikorkeakoulu			686 400	512 750	569 648
Metropolia Ammattikorkeakoulu	428 800	432 626	316 750	547 375	1 209 500
Oulun ammattikorkeakoulu	260 000	272 500	430 600	484 700	636 015
Saimaan ammattikorkeakoulu	548 700	863 340			
Satakunnan ammattikorkeakoulu	75 250	201 245	392 005	713 750	1 863 653
Savonia-ammattikorkeakoulu	154 418	404 708	764 829	1 193 313	1 442 134
Seinäjoen ammattikorkeakoulu	155 833	291 267	378 500	565 433	1 608 350
Tampereen ammattikorkeakoulu	182 315	279 602	727 595	801 739	1 119 515
Turun ammattikorkeakoulu	111 444	151 693	70 452	242 786	948 574
Vaasan ammattikorkeakoulu	211 252	99 117	13 099	1 087 609	1 110 874
Yrkeshögskolan Arcada	112 500	199 951	293 751	470 276	843 234
Yrkeshögskolan Novia		15 750	63 750	168 000	459 000
Yhteensä	4 608 421	7 444 218	11 130 208	16 556 744	26 310 867

Korkeakoulujen lukuvuosimaksuista saamat tulot kasvoivat lukuvuosimaksujen käyttöönoton seurannan aikana maksuvelvollisten opiskelijoiden määrän kasvaessa. Korkeakoulut kuitenkin käyttivät 2/3 lukuvuosimaksuista saaduista tuotoista opiskelijoiden apurahoihin 2019-2020. Korkeakouluille tehdyn kyselyn tulokset eivät ole täysin luotettavia, koska yhtenäistä tiedonkeruuta ei oltu kehitetty. Vastaavaa kyselyä ei ole tehty korkeakouluille tämän jälkeen. On huomattava, että lukuvuosimaksujen käyttöönoton seurannan loppuraportissa käytetty tuottoarviot 42 miljoonaa (brutto) ja 14 miljoonaa euroa (netto) olivat kahden vuoden yhteenlasketut luvut.

Hajautettu apurahakäytäntö on joustava ja tuonut korkeakoululle mahdollisuuksia suunnitella omaa kansainvälistä rekytointiaan. Toisaalta sitä ei toisaalta ole helppo markkinoida, koska korkeakoulukohtaiset apurahajärjestelmät eivät muodosta houkuttelevaa kansallista kokonaisuutta. Esimerkiksi Ruotsissa osa kansallisista apurahoista on suunnattu erityisesti kehittyvistä maista tuleville opiskelijoille. Apurahoja on enenevässä määrin käytetty kannustamaan hankkimaan Suomeen työllistymistä tukevaa suomen tai ruotsin kielen taitoa erityisesti ammattikorkeakouluissa.

Kansainvälisten opiskelijoiden suorittamat tutkinnot ja opintosuoritukset ovat mukana korkeakoulujen nykyisessä rahoitusmallissa, eli korkeakoulut saavat lukuvuosimaksujen lisäksi saman korvauksen suoritetuista tutkinnoista kuin muiden opiskelijoiden tutkinnoista.

Kansainvälisistä tutkinto-opiskelijoista työllistyy Suomeen nyt noin 54 %. Nuorten aikuisten koulutustason nosto 50 prosenttiin ja kansainvälisten korkeakouluopiskelijoiden määrän lisääminen 15 000 opiskelijaan vuoteen 2030 mennessä edellyttäisivät nykyisessä rahoitusmallissa huomattavaa kansallista lisärahoitusta. Enimmillään 15 000 aloittavan opiskelijan vuosikustannus on 120 miljoonaa euroa (8000e/v./opiskelija), mikä summa kumuloituu vuosittain opiskelujen keston mukaan.

Suomessa on tuhansia kolmansien maiden kansalaisia suorittamassa tieteellistä tai taiteellista tohtorin tutkintoa. Tässä ei käsitellä tohtorin tutkinnon suorittamisen kustannuksia. Tohtoriopiskelijoilta ei peritä lukuvuosimaksua.

3) Tavoitteet ja saavutettavat hyödyt

Muutetaan lukuvuosimaksullisuutta koskevaa lainsäädäntöä velvoittamalla nykyiset lukuvuosimaksuvelvolliset opiskelijat kattamaan vähintään koulutuksensa aiheuttamat kustannukset. Kyseiset tutkinnot irrotetaan siirtymäkauden jälkeen korkeakoulujen rahoitusmallista, jolloin tutkintoihin ei kohdistu enää julkista rahoitusta. Suomen- tai ruotsinkieliseen tutkintoon johtavat (esim. toiminnallisesti kaksikieliset) tutkinnot säilyisivät jatkossakin maksuttomina EU/ETA-maiden ulkopuolisille tutkinto-opiskelijoille.

Tehtävä muutos vapauttaa korkeakoulutuksen kansallisia resursseja koulutustason nostamiseksi, koska täyskatteelliset vieraskieliset tutkinnot eivät jatkossa sisälly rahoitusmalliin. Tutkinnon suorittaneiden lukuvuosimaksuvelvollisten Suomeen työllistymistä edistetään luomalla työllistyville taloudelliset kannustimet. Myös kielen oppimiseen sidottu taloudellinen kannustin voisi kannustaa suomen tai ruotsin kielen oppimiseen ja edistää valmistuneen työllistymistä. (Kts. kannustimista alla).

4) Keinot perusteluineen

Toteutetaan lainsäädäntömuutos, jolla yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin asetetaan velvollisuus korkeakouluille periä kolmansien maiden kansalaisilta heidän tutkintojensa järjestämisestä aiheutuvat kulut kokonaisuudessaan. Yhteishaun lisäksi korkeakoulut saisivat käyttää erillisiä opiskelijavalinnan ryhmiä ja joustavia hakuaikoja lukuvuosimaksuvelvollisten opiskelijoiden valitsemiseksi. Apurahoihin käytettävien varojen pitäisi myös tulla valtion perusrahoituksen ulkopuolelta, joko muiden kyseisessä mallissa opiskelevien lukuvuosimaksutuloista tai korkeakoulun muista tuloista.

Vaihtoehtoina kannustimiksi Suomeen työllistyvälle valmistuneelle on esimerkiksi määräaikainen taloudellinen tuki, lukuvuosimaksujen osittainen hyvittämis-oikeus tai määräaikainen opiskelukustannusten verovähennysoikeus Suomesta ansaittuun tuloon. Myös korkeakoulututkinnon suorittaneen vieraskielisen opiskelijan opintojen aikana hankittu riittävä (B1.1) suomen/ruotsin kielitaitotaso voisi oikeuttaa taloudelliseen hyvitykseen. Lisäksi tulisi harkita kansallisten apurahaohjelmien kehittämistä esimerkiksi kehityskaista tuleville opiskelijoille.

5) Vaikutukset

Esitys voi lyhyellä aikavälillä vähentää Suomen houkuttelevuutta ja lukuvuosimaksuvelvollisten opiskelijoiden määrää Suomessa, mutta kokonaisuudessaan esitys edesauttaa sitä, että korkeakoulutukseen käytettäviä resursseja käytetään ensisijaisesti niihin henkilöihin, jotka todennäköisimmin työllistyvät Suomeen. Lukuvuosimaksujen muuttaminen täyskatteellisiksi tarkoittaisi sitä, että opiskelijalta perittävät lukuvuosimaksut nousisivat. Todennäköistä on, että entistä korkeammat lukuvuosimaksut johtaisivat kansainvälisten opiskelijoiden määrän merkittävään laskuun. Vaikutusta on

mahdollista pienentää panostamalla kansallisiin opiskelijahoukuttelun rakenteisiin ja opiskelijoille suunnattaviin kannusteisiin. Tähän on varattava määrärahoja valtakunnallisiin toimiin.

Tutkinnon kustannus on nyt keskimäärin noin 20 000 – 60 000 euroa, riippuen alasta ja tutkinnon kestosta. Täyskätteellisuus tarkoittaisi todennäköisesti sitä, että korkeakoulut sisällyttäisivät opiskelijalta perittävään maksuun muita koulutuksen ohjauksen ja palveluiden kustannuksia eli lukuvuosimaksu olisi todennäköisesti tutkinnon kustannusta suurempi. Muutokset voivat johtaa siihen, että maksun välttämiseksi opiskelijat hakeutuvat enenevässä määrin esimerkiksi työperäisen maassaoloperusteen piiriin, mikä vapauttaa heidän lukuvuosimaksuvelvollisuudesta ja vaikeuttaa korkeakoulujen lukuvuosimaksutulojen ennakointia. Tästä syystä tulisi selvittää mahdollisuus rajoittaa oleskelulupaperusteen vaihtaminen lukuvuosimaksun kiertämisen vuoksi. Täyskätteellisuus voisi ohjata opiskelijoita hakeutumaan kansallisen kielen taitoon johtavaan maksuttomaan ja rahoitusmalliin sisältyvään tutkintokoulutukseen. Tätä vaikutusta lisäisi se, että näitä koulutusohjelmia lisättäisiin korkeakouluille suunnatuilla kannustimilla.

6) Kokonaiskustannukset, valtion rahoitus (hallituskauden aikana ja vuosittain)

Esitys kohdentaisi valtion rahoituksen koulutukseen, joka nostaa koulutustasoa ja lisää kansainvälisten opiskelijoiden työllistymistä suomalaisille työmarkkinoille. Lukuvuosimaksujen täyskätteellisuus merkitsi sitä, ettei lukuvuosimaksuvelvollisten opiskelijoiden koulutuskustannuksia jouduttaisi nykyiseen tapaan kattamaan pääosin korkeakoulujen perusrahoituksella. Tämä vapauttaisi nykyisellä 10 384 lukuvuosimaksullisen opiskelijan määrällä 83,072 miljoonaa euroa kotimaisten ja EU/ETA-alueen opiskelijoiden koulutukseen (oletuksena keskimääräinen kustannus per opiskelija 8000€/v).

Tämän rinnalla on oleellista, jatkuuko apurahakäytäntö nykyisellään. Samalla on hyvä muistaa, että apurahoja ja Suomeen työllistymisen kannusteita tarvitaan koulutusperusteisen maahanmuuton tavoitteiden saavuttamiseksi ja korkeakoulutuksen kansainvälisyyden edistämiseksi. Korkeakoulujen kustannuksista suurin osa on kiinteitä kustannuksia, joihin ei voida nopeasti vaikuttaa ja ne eivät reagoi opiskelijamäärien pieniin muutoksiin.

7) Yhteyshenkilöt ja yhteystiedot (puhelin, sp-osoite)

Ylijohtaja Atte Jääskeläinen, p. +358 295 330 309, atte.jaaskelainen@gov.fi